

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ БРОВАРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
БРОВАРСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДИТЯЧИЙ ЕСТЕТИКО - НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР «КАМЕЛІЯ»

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

**СТВОРЕННЯ ЛЕПБУКІВ НА ГУРТКАХ
ПРИРОДНИЧОГО НАПРЯМКУ**

Ковтюх Олена Олексіївна,
завідувачка еколого-натуралістичним
відділом, керівник гуртка-методист,
керівник гуртка «Любителі домашніх
тварин»,
Скиба Тетяна Анатоліївна,
керівник гуртка-методист,
керівник гуртка «Цікава орнітологія»

Бровари 2023

Основними завданнями створення посібника є формування у вихованців таких компетентностей:

- *пізнавальної*: поглиблювати знання про представників фауни України, їх морфологічні і біологічні особливості, швидко і ефективно засвоювати нову інформацію і закріплювати вивчене в пізнавально-ігровий формі, будувати навчальну діяльність орієнтовану на інтереси і можливості кожної дитини;

- *практичної*: розвивати логічне мислення, пам'ять шляхом залучення всіх органів чуттів дитини: дотику, слуху, зору, забезпечити комплексний підхід до гармонійного розвитку вихованців;

- *творчої*: розвивати логічне та творче мислення, креативність, творчу ініціативу, вміння виробляти власну точку зору, формувати власний емоційний інтелект;

- *соціальної*: вдосконалити трудове й екологічне виховання, виховувати та розвивати у вихованців дбайливе ставлення до тваринного світу, що сприяє процесу росту потреб у саморозвитку, самоосвіті. Розвинути навички міжособистісної взаємодії, здатності працювати в команді, самокритиці. Виховати позитивні якості емоційно-вольової сфери: наполегливість, самостійність, відповідальність, толерантність.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ I. Що таке «лепбук»?

1.1. Історія виникнення лепбуків

1.2. Створення лепбука

1.3. Переваги використання лепбука

РОЗДІЛ II. Створення тематичного лепбука до Всеукраїнської акції: «Жук-олень – комаха Червоної книги»

РОЗДІЛ III. Використання лепбука в роботі зоологічних гуртків

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1.

Лепбук «Жук-олень – найбільший жук України»

ДОДАТОК 2.

Лепбук «Птах року 2023»

ДОДАТОК 3.

Лепбук «Зимуючі птахи України»

ДОДАТОК 4.

Лепбук «День зустрічі птахів»

ВСТУП

Важливим аспектом позашкільної освіти є формування у вихованців здатності навчатися самостійно. Педагог має навчити дитину ставити перед собою мету і завдання, знаходити способи їх вирішення, а головне, відшукувати потрібне серед величезної кількості джерел інформації. А тому перед нами, керівниками гуртків, стоїть завдання пошуку нових нестандартних форм взаємодії з гуртківцями. На зміну традиційному приходять продуктивне навчання, яке спрямоване на розвиток творчих здібностей, формування у вихованців інтересу до творчої діяльності. Одним із перспективних методів, які сприяють вирішенню даної проблеми, є лепбук.

Сучасна дитина повинна послідовно та доказово мислити, виявляти розумову активність. У зв'язку з цим перед педагогами стоїть завдання пошуку нових, нестандартних форм взаємодії з вихованцями. Одним із способів організації навчальної діяльності в закладах позашкільної освіти є використання лепбукінгу. Він досить популярний на уроках у європейських та американських учителів. В Україні лепбук тільки-но набуває поширення. Адже в такий спосіб можна опанувати нові знання, у яскравих формах творчо структуруючи нову інформацію.

Лепбук — сучасний спосіб організації навчальної діяльності з вихованцями. Це гра, творчість, пізнання та дослідження нового, повторення й закріплення вивчення, систематизація знань і просто цікава форма навчання.

РОЗДІЛ I. Що таке «лепбук»?

1.1. Історія виникнення лепбуків

Слово lapbook прийшло до нас з Америки, в дослівному перекладі — «наколінна книга» (lap — коліно, book — книга).

Термін «лепбук» (з англійської «lapbook» — книга на колінах) вперше використала у своїй домашній школі мати та письменниця з Вірджинії Теммі Дабі. Вона узагальнила досвід використання різноманітних міні-книг, автором створення яких була Діна Зайк ще у вісімдесятих роках минулого сторіччя.

Саме Діна Зайк запропонувала використовувати так звані foldables – складені аркуші паперу, для легкого та ненав'язливого запам'ятовування інформації дітьми. Автор детально описала у своїй книзі різні способи їх створення. Використання таких складених різними способами аркушів паперу або, як ми їх зараз називаємо, «міні-книжки», давало можливість дітям, працюючи над їх виготовленням, швидко та надовго запам'ятовувати потрібну інформацію. Ця техніка широко застосовувалась у домашніх школах усього світу.

Таммі Даббі зі свого боку запропонувала вкласти ці міні-книжки в одну оригінально оформлену папку. Автор назвала цю саморобну книгу так, тому що вся робота відображається у «книзі», яка може розташуватись на колінах у дитини. Звичайно, американці не винайшли велосипед, адже подібні книжки або книжки-іграшки були завжди, але завдяки американським домашнім школам, лепбук виділився в окремий жанр. Лепбук при такому навчанні є фінальним етапом вивчення певної теми. Тобто учень, вивчивши тему, оформлює отримані знання у вигляді лепбука, куди вміщує все, про що він дізнався.

З огляду на багатозначність слова та його використання, найточніший переклад — «книжка-складанка». Це свого роду саморобна інтерактивна папка, що включає кишеньки, віконця, картки, пересувні деталі з паперу, за допомогою яких дитина вчить і закріплює пройдений матеріал. Його основна перевага в тому, що він створюється власноруч і оформлюється за власним смаком. Така книжка призначена для розміщення всередині матеріалів з певного етапу навчання. Вона повинна пояснити, розширити, закріпити, узагальнити знання з теми чи групи тем. Книжка-складанка може бути створена як педагогами так і вихованцями, або дітьми спільно з батьками.

Отже, лепбук – це книга або папка будь-якої форми та з будь-якої теми, з вкладеними у неї оформленими в оригінальний спосіб різноманітними міні-книжками, віконечками, малюнками, іграми. Як і інші цікаві інновації, він був підхоплений матусями, вихователями, вчителями всього світу та досить вдало ними використовується під час навчання у звичайних та домашніх школах.

1.2. Створення лепбука

Створення лепбука вимагає певної підготовки як педагога так і вихованців.

1.2.1. Постановка проблеми. На першому етапі обираємо тему, яка повинна бути цікавою дитині і доступною, відповідати віковим особливостям. Сама тема може бути будь-якою.

1.2.2. Складання плану. Тему необхідно розбити на підтеми, на дрібніші частини інформації. Адже лепбук — це не просто книжка з картинками. Це навчальний посібник. Тому потрібно продумати план того, про що буде інформувати папка.

1.2.3. Створення макета. Необхідно продумати основу для лепбука. Лепбук має особливість — згортатися і займати мінімум місця для зберігання та розгортатися в об'ємну папку для роботи групи дітей одночасно. Лепбуки не мають чітко визначених розмірів. Найчастіше їх створюють у форматі А4 у згорнутому вигляді та у форматі А3 — у розгорнутому вигляді.

Готові тематичні шаблони для лепбуків і кишеньки для них можна знайти в мережі інтернет, проте краще спробувати створити щось своє, оригінальне.

1.2.4. Вибір типу книги. До кожної підтеми необхідно підібрати тип викладу інформації.

Як будь-який посібник, лепбук повинен відповідати певним вимогам:

- *Інформативність.*

Інформація, що закладається в лепбук повинна розкривати тему та бути зрозумілою для вихованця.

- *Доступність.*

Діти можуть самостійно вибирати потрібний розділ. Підписи, довгі тексти з описом, рекомендації та інструкції ускладнять гру, позбавлять цікавості до книжки.

- *Варіативність.*

Всі розділи теми, що входять в даний лепбук, можна робити в різних варіантах, які передбачають різні способи освоєння інформації.

- *Міцність.*

У руках дітей паперова інтерактивна папка швидко перетвориться в ганчірочку, тому краще її робити з міцних матеріалів.

- *Естетичність.*

Вона зобов'язана бути яскравою, барвистою, приверти увагу, інакше дітям не буде цікаво.

Для створення книжки складанки потрібні папки, ножиці, клей або двосторонній скотч, степлер, наклейки, декоративні елементи, маркери, кольорові олівці. Також варто мати білий або кольоровий папір.

Зробити власний лепбук дуже просто, для цього потрібно виконати такі дії:

- * Візьміть папку з кількома товстими паперами всередині, або щільний картон.
- * Напишіть назву книги, можна її виділити маркерами.
- * Знайдіть фото, картинки, їх можна роздрукувати чи вирізати з підручного матеріалу.
- *Зробіть заготовки та маленькі кишені, в які можна ховати записки, картинки із загадками, цікавинки.
- *Наповніть книгу вивченими поняттями та приклейте зображення на сторінки майбутнього лепбука.

1.3. Переваги використання лепбука

Лепбуки допомагають швидко й ефективно засвоїти нову інформацію і закріпити вивчене в цікаво-ігровій формі. Ці тематичні посібники мають яскраве оформлення, чітку структуру і в ідеалі розробляються спеціально під конкретну дитину з її рівнем знань.

Отже, лепбук:

- * розвиває творчі здібності;
- * дає можливість кожній дитині проявити свою індивідуальність;
- * допомагає систематизувати і краще зрозуміти новий матеріал;
- * дозволяє вибрати завдання різної складності і врахувати всі особливості групи;

- * прищеплює самостійність і вчить раціонально розпоряджатися своїм часом;
- * забезпечує спільну діяльність дитини і дорослого;
- * подає інформацію в компактній формі.

Сенс лепбуку полягає в тому, щоб не лише структурувати інформацію, а й зробити це у яскравий спосіб. Чим більше складових, тим більш інформативною є тека, а завдяки різнобарвній візуалізації зміст навчального матеріалу краще запам'ятовується.

Лепбук об'єднує у собі плакат, книгу та роздавальний матеріал. Він дає можливість керівнику гуртка врахувати індивідуальні особливості кожної дитини, та перетворити вихованця із слухача на активного учасника. Використовуючи лепбук під час занять, діти самостійно планують, домовляються, розподіляють обов'язки, самостійно шукають потрібну інформацію, приймають рішення та висловлюють власні думки.

РОЗДІЛ II. Створення тематичного лепбука до Всеукраїнської акції: «Жук-олень-комаха Червоної книги»

План роботи

2.1. Визначили тему «Жук-олень – найбільший жук України»

На даному етапі потрібно врахувати ступінь занурення в тему, рівень знань гуртківців, продумати прийоми, які підвищать їхню зацікавленість темою.

Провели:

- моніторинг жука-оленя на території своєї громади;
- виявили ареали поширення та розмноження жука-оленя на території своєї місцевості;
- провели фенологічні спостереження за комахою;
- вивчили біологічні, екологічні особливості жука-оленя;

Після цього ставимо проблемне запитання: які причини зменшення популяції цієї комахи.

Пропонуємо вихованцям створити лепбук «Жук-олень – найбільший жук України».

2.2. Склали план

На аркуші паперу записуємо план лепбука. Він має бути добре продуманий, щоб максимально чітко структурувати інформацію: з чого почати, які питання з теми хочемо висвітлити, як зробити це просто і цікаво. Складання плану - спільна праця керівників гуртка та дітей. Спираючись на питання, які найбільше цікавлять вихованців, плануємо разом з ними, вчимо дотримуватись теми.

Орієнтовний зразок планування:

- Визначити біологічну класифікацію жука, його морфологічні ознаки, охарактеризувати середовище існування, спосіб живлення, розмноження, харчування, їх роль у природі;
- цікаве про тварин (завдання – упізнати жука за фотографіями, відгадати загадки, розгадати вікторину, дізнатися цікаве про жука-оленя з віршів та художніх оповідей);
- жук-олень – представник Червоної книги України;
- причини скорочення чисельності виду;
- людина – друг природи (завдання – розказати, що робити, коли ви знайшли жука-оленя у природі, про безпечну поведінку з тваринами у природі та вдома).

2.3. Створили макет

Етап складається з двох частин. По-перше, потрібно чітко уявити, яку інформацію потрібно обрати, щоб розкрити тему, як можна її оформити, де будемо розташовувати малюнки, кишеньки, вкладки, книжечки та інші деталі. Для цього малюємо усе від руки на звичайному аркуші паперу. Активно залучаємо вихованців. Беремо до уваги їхнє бачення майбутнього проекту, допомагаємо. По-друге, беремо, заздалегідь придбану, картонну основу для лепбука.

Етапи планування та створення макету є тривалими у часі (до декількох занять), так як вихованцям складно одразу систематизувати зібрану

інформацію. Цей процес потребує допомоги дорослих, особливо на початкових етапах.

2.4. Зібрали інформацію

Важливою передумовою цього етапу є формування у гуртківців навичок роботи з інформацією, вміння виготовляти різні форми шаблонів, розгортки, вкладок, кишеньок. Протягом кількох занять діти разом з керівником гуртка збирають інформацію по темі, виготовляють картки та розміщують на них потрібну інформацію.

2.5. Виготовили лепбук

Спочатку вихованці виготовляють лепбук за інструкціями педагога. Вони навчаються розміщувати назву теми, підтеми, малюнки до них. Приклеюють підготовлені цікаві факти, які надруковані на «дубових листочках» на титульні сторінки, а потім решту інформаційних блоків розміщують на площину основи, доповнюють різними цікавими деталями свою роботу.

Описаний вид діяльності часто зацікавлює батьків, які за бажанням долучаються до проектів.

РОЗДІЛ III. Використання лепбука в роботі зоологічних гуртків

Лепбуки передбачають багаторазове використання протягом декількох років, так як виготовлені з цупкого паперу, або картону. Кишеньки містять виготовлені гуртківцями інформативні картки, картки із завданнями, картки з загадками та вікторинами. Кишеньки сприяють збереженню деталей. Яскраве оформлення обов'язково зацікавить дітей і спонукатиме до самостійної роботи. Лепбуки перетворюють заняття на захопливу гру та винахідництво! Ця діяльність має важливе значення для розвитку пізнавальних здібностей дітей. Адже, це дає дітям можливість побачити різноманітні процеси, усвідомити властивості природних об'єктів, зрозуміти сутність природних явищ. Гарантуємо, що він допоможе перетворити ваші заняття на захопливу подорож у країну науки.

ВИСНОВКИ

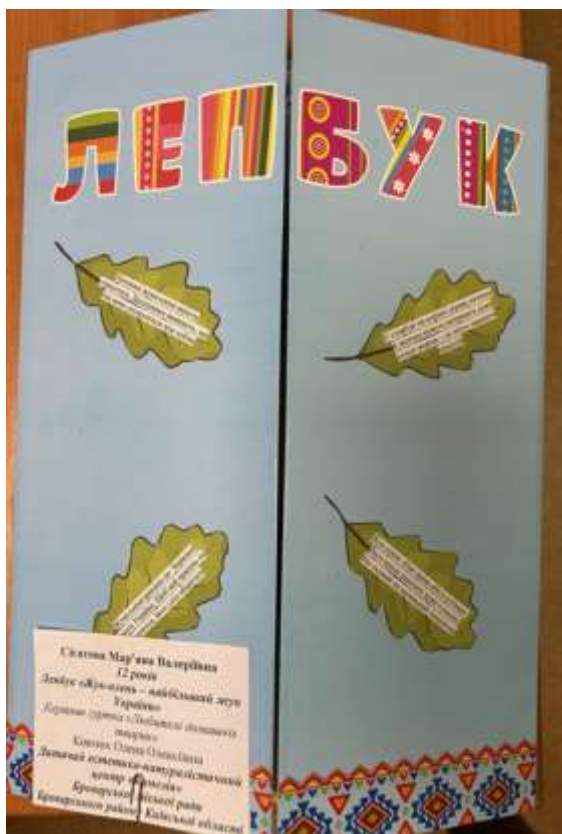
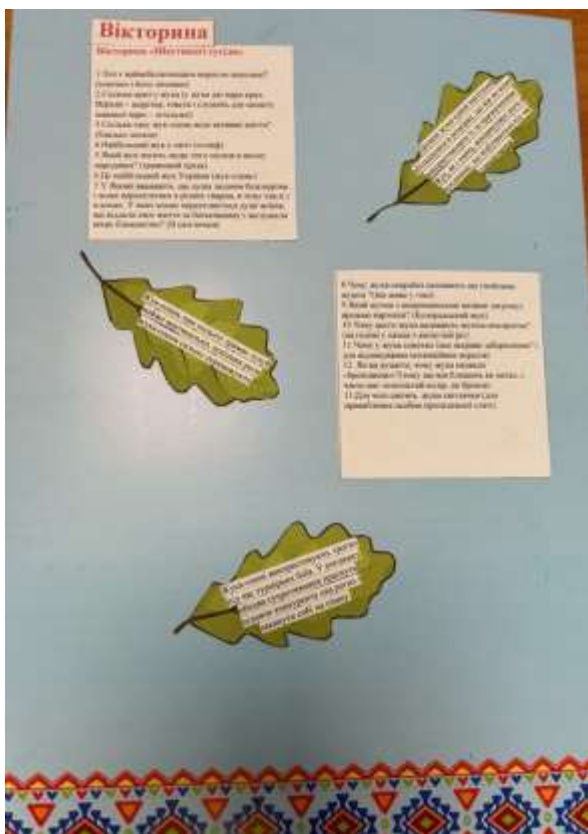
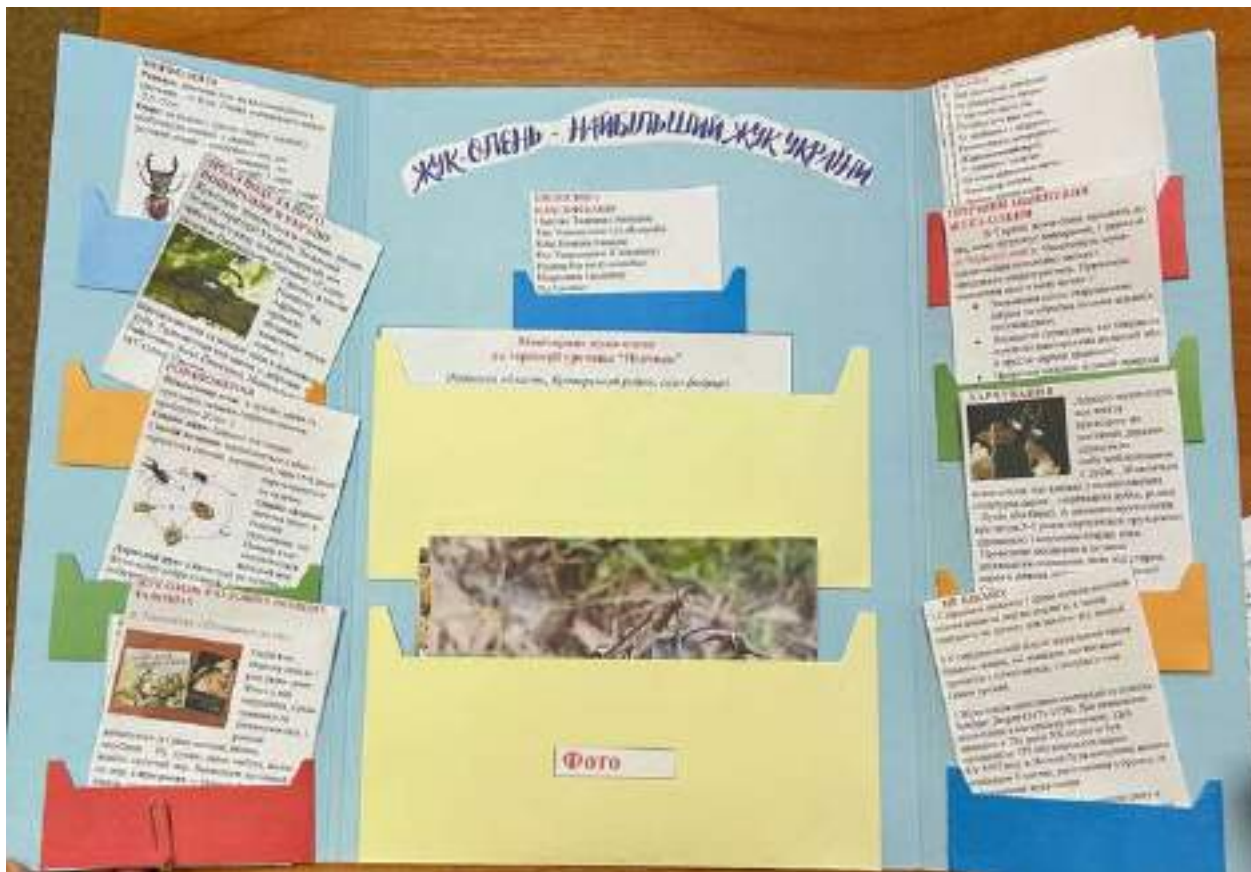
Використання лепбука є ефективним в навчальній діяльності. У результаті роботи з лепбуком у дітей розвиваються універсальні вміння, зокрема: вміння планувати майбутню діяльність, домовлятися з однолітками, розподіляти обов'язки, шукати потрібну інформацію, узагальнювати її, систематизувати, самостійно давати пояснення на виникаючі питання, приймати власні рішення, спираючись на свої знання і вміння, використовуючи усне мовлення, висловлювати свої думки і бажання. Його використання сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню матеріалу. Лепбук є одним із видів спільної діяльності педагога і вихованців, який зацікавлює і привчає гуртківців злагоджено, поважаючи один одного, працювати в групі.

Таким чином, лепбук - універсальний засіб навчання, який можливо адаптувати до будь-якого предмету, будь-якої теми. А також враховувати вік і рівень знань вихованців. Для виготовлення не потрібно дорогих матеріалів або великих зусиль. Навпаки, за допомогою книг такого роду відбувається розвантаження дитини і зниження психофізичного напруження. А це в свою чергу покращує настрій і продуктивність робочого процесу.

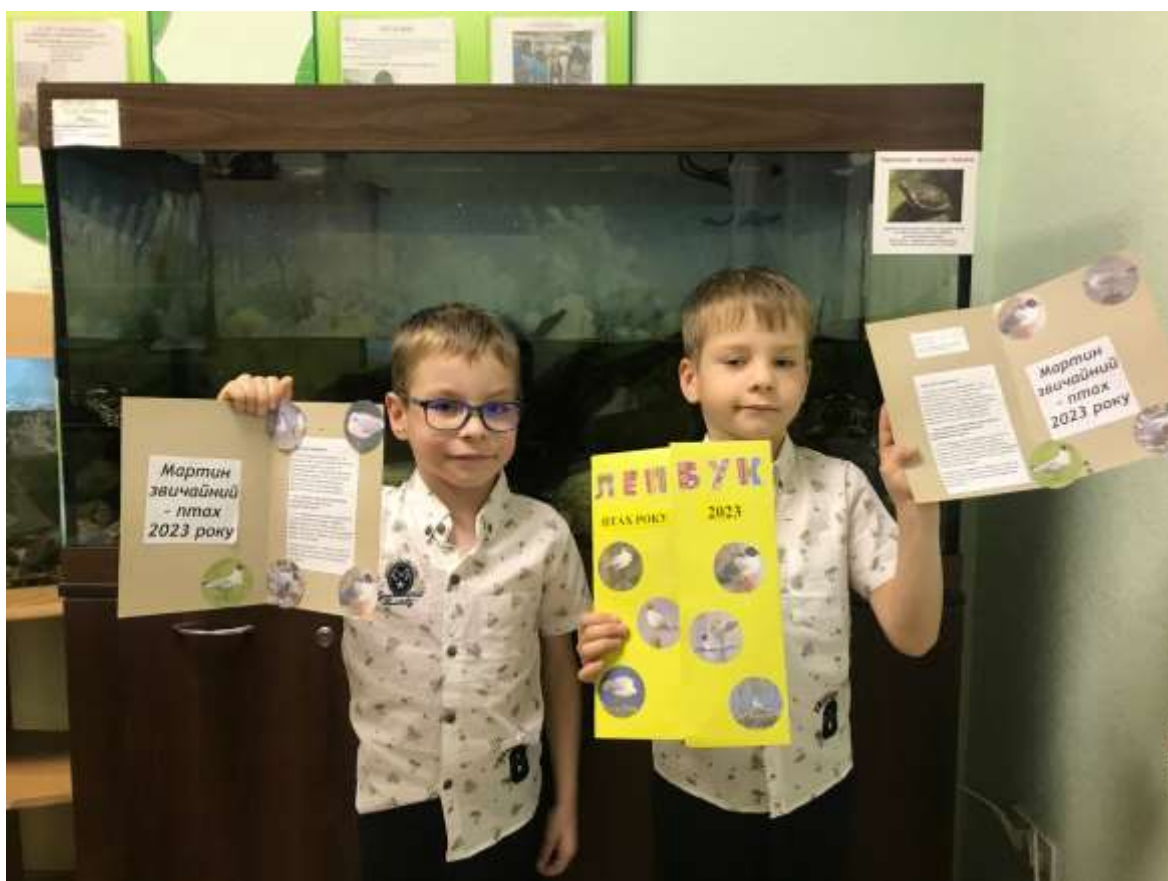
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://nuschool.com.ua/lessons/world/1-2klas/18.html>
2. <https://naurok.com.ua/post/metod-lapbook-yaskravo-tvorcho-piznavalno>
3. <http://ukrdeti.com/lepuk-yak-doslidnickij-proekt-doshkilnika>
4. <https://naurok.com.ua/avtorska-rozrobka-stvorenniya-tematichnogo-lepuka-dotizhnya-diki-ta-sviyski-tvarini-77641.html>
5. <https://informatuchka.blogspot.com/2019/01/blog-post.html>
6. <https://jak.koshachek.com/articles/shho-take-lepuk-navishho-vin-potriben-i-z-chogo.html>
7. <https://kh-news.net/dom-semiya-deti/item/18461-lebuk-shcho-tse-take-i-dlya-chogo-vin-potriben.html>

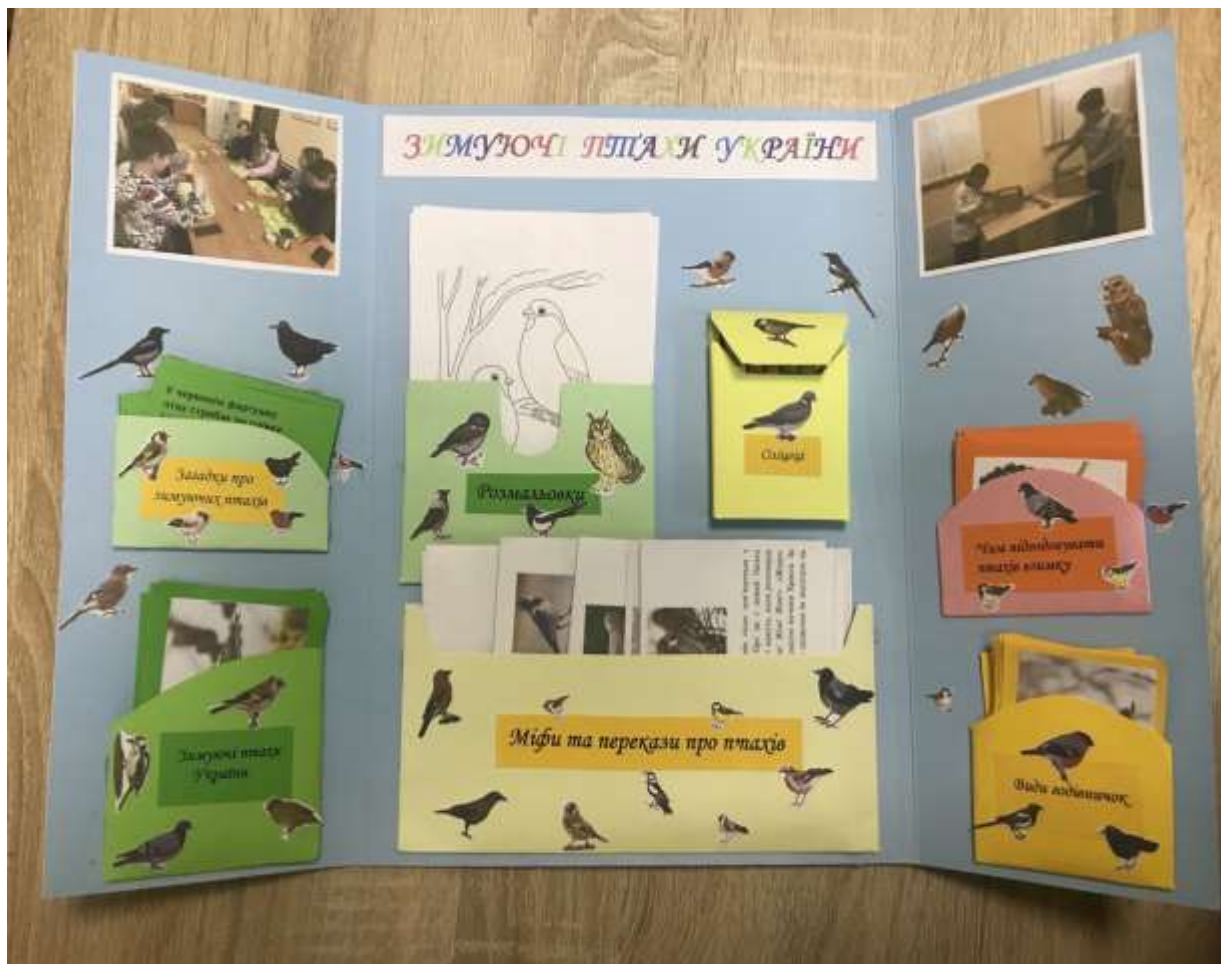
Лепбук «Жук-олень – найбільший жук України»

Лепбук «Птах року 2023»

Лепбук «Зимуючі птахи України»

Лепбук «День зустрічі птахів»

